інтерактивної взаємодії відвідувача з окремими пам'ятками. Через багатогранність історичних міських пам'яток, організовується візуальне середовище, в якому увага відвідувача зосереджується на експонаті за допомогою освітлення, кольору і звуку, що створюють підсилений емоційний вплив на глядача, а також підвищують пізнавальну цінність та емоційну виразність пам'яток.

Для архітектурно-просторової організації музейного середовища найпоширенішим є застосування підлогових інформаційних кіосків, значно рідше використовуються такі, де дисплеї вмонтовані у загальну горизонтальну поверхню, ще рідше – настінні. Перевагою застосування означеної технології є те, що інтерактивний екран може інтегруватись в об'єкт предметного дизайну [4]. Для міського середовища застосування інформаційних кіосків також є ефективним, оскільки вони легко поєднуються з будь-якою малою архітектурною формою, яка не руйнуватиме цілісності ансамблю. Використання проекційних екранів та інтерактивних вітрин найоптимальнішим буде в інтер'єрах окремих музеїв, що розширюватимуть міське музейне середовище. Застосування засобів архітектурної проекції, голографії та доповненої реальності за допомогою спеціального обладнання буде доцільним як всередині музеїв, так і на вулицях міста.

Обґрунтовано, що на сьогодні експозиційний простір музеїв вийшов на якісно новий рівень, об'єднавши матеріальний та віртуальний простір за допомогою нових інформаційних технологій. Сучасні мультимедійні технології в музейному середовищі дозволяють розширити інформаційну складову експозиції, за допомогою технічних ефектів показати предмет в контексті віртуального простору, із можливістю представлення атмосфери часу та специфіки існування предмету, стати засобом створення різного роду ігор, інтерактивних взаємодій та розваг. Ці технології застосовуються у плазмових та LCD-екранах, проекційних та голографічних системах, світлодизайні та звуковому супроводі експозиції [4].

Застосування мультимедійних систем при архітектурному вирішенні середовища може відігравати роль не тільки допоміжного засобу організації простору, але й виступати як самостійний інструментарій формування середовища.

Список використаних джерел та літератури:

1. Калініна Л. Л. Інформаційний простір музею / Л. Л. Калініна, І. В. Пролєткін , М. Є. Шпак. – 2006. – № 12. – С. 85.
2. Мастеница Е. Н. Музей городской среды: истоки и современность // Культурологические исследования в Сибири: науч. изд. № 1(27). Омск, 2009. С. 148-154.
3. Мастеница Е. Н. Урбоскансен: pro et contra // Институты памяти в меняющемся мире: сборник статей по материалам международной научной конференции/ Под ред. А. А. Никоновой, М. В. Бирюковой. СПБ., 2013. С. 55-63.
4. Северин, В. Д. Дизайн сучасної музейної експозиції в контексті розвитку інноваційних технологій: автореферат... канд. мистецтвознав., спец.: 17.00.07 - дизайн / Северин В. Д. – Х.: Харківська держ. ак. дизайну і мистецтв, 2015. – 20 с.
5. Чайковский Е. Типы и профили музеев. Музеи под открытым небом в Европе. М.,1986 С. 2.

Вербицька Поліна Василівна
д.пед.н., проф. кафедри історії України та етнокомунікації
Національного університету «Львівська Політехніка»
polinaverbytska@gmail.com

СУЧАСНА ПАРАДИГМА МУЗЕЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Сучасні глобалізаційні тенденції супроводжуються процесами культурної диференціації та інтеграції, що впливають на зміни традиційної культури, розуміння і осягнення людиною культурних феноменів, способів сприйняття нею культурних цінностей. Ці чинники визначають сучасні тенденції у розвитку музеїв, що стимулюють переосмислення музейної діяльності в нових соціокультурних умовах, пошук адекватних засобів підвищення її якості та ефективності, сприяє впровадженню інноваційної методики музейної діяльності.

Незважаючи на нові інформаційні можливості в сучасному світі людина відчуває потребу торкнутися реальних свідчень минулого, усвідомити їхню культурну цінність, що

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

можливо здійснити у просторі музею. Комунікація стала вирішальним чинником музейної діяльності.

Публічність музею стимулює необхідність врахування музейними працівниками не лише інтересів різних категорій відвідувачів, але й тих людей, котрі в силу тих чи інших обставин не відвідують музей. Це, в свою чергу, висуває потребу пошуку способів та можливостей інтерпретації музею для всіх користувачів. У зв'язку із цим зростає значення відвідувачів і врахування їх потреб й очікувань у музейній діяльності. Прийшло розуміння того, що музей як культурна інституція виконує важливу суспільну місію – збереження культурної спадщини, її дослідження, популяризацію, виховання та комунікацію.

Отже, сучасна комунікативна парадигма розглядається дослідниками у контексті розвитку, що передбачає безпосереднє залучення до процесу спілкування усіх його учасників. Музейна комунікація, сформульована у фундаментальному виданні ІКОМу "Ключові поняття музеології» (2010), має на меті передачу відвідувачам інформації, здійснення трансмісії про предмети в колекціях у результаті їхнього дослідження. Відповідно до цього визначення комунікація у музейному контексті покликано представити результати дослідження, здійснені в колекціях (каталоги, статті, конференції, експозиції), а також забезпечити інформацією про предмет в колекції (постійна експозиція і пов'язана із нею інформація) [3]. Характеризуючи специфіку комунікації, здійснюваної музеями, дослідники відзначають її переважно односторонній процес, відсутність зворотного зв'язку із відвідувачами.

Характерною особливістю музейної комунікації є те, що комунікативний процес не завжди є вербальним, до нього залучено органи чуттів людини. Як зазначав Д. Камерон, музей як комунікативна система перебуває у залежності від невербальної мови предметів і культурних феноменів, що заслуговують на увагу. Це переважно візуальна мова, рідше – мова акустична і тактильна. Відповідно комунікативний вплив музею настільки значний, що етичну відповідальність за її використання покладено на музейного працівника [2, с.36].

Музеї як засіб специфічної духовної практики покликаний активізувати роль культурних цінностей у процесі інтеграції, соціальної консолідації суспільства. Музеї виховують усвідомлення особистістю ролі культурного надбання в історичному розвитку, повагу до культурних цінностей, дбайливе їх збереження. Музейна культура передбачає оволодіння певними знаннями, уміннями, які дають змогу людині сприймати інформацію, яку містять музейні предмети, розуміти мову музейної експозиції, керуватися у життєвих ситуаціях етичними нормами і моральними установками.

Комунікативна функція музейного предмета реалізується безпосередньо у процесі контакту із ним відвідувача через пізнання, візуальне сприйняття, емпатію. Сприйняття, уявлення про музейний предмет як соціокультурне явище формується на основі контактного сприйняття, що передбачає залучення органів чуттів людини. Використовуючи у своїй діяльності розмаїття чуттєвих, емоційних та інтелектуальних каналів, музей як соціокультурна інституція виконує важливе завдання збереження та передачі культурного надбання прийдешнім поколінням. Відтак його роль у розвитку свідомості особистості, розумінні нею зв'язку минулого і сучасного є важливою.

Отже, музей має потенційні можливості стати місцем спілкування про спадщину, історичний й культурний досвід минулого. Але для цього він має стати відкритим простором для комунікації людей – носіїв різних поглядів, досвіду, пам'яті, ідентичності. На зміну традиційній музейно-комунікативній парадигмі, що полягає у трансляції наукових знань музейним працівником відвідувачеві, у добу постмодерну набуває розвитку концепція музейної комунікації, що передбачає активну інтеграцію музею у соціум, забезпечуючи організацію різноманітних контактів щодо культурних явищ та феноменів.

Відповідно сучасним викликом є нова модель поведінки відвідувача у музеї, що полягає у зосередженні не на змісті експозиції, а на візуальне її представлення, форму. Відзначаючи потребу відвідувача в активному проведенні вільного часу, британський музеолог А. Хаттон визначив тенденцію музеїв до дозвілля як об'єктивну суспільну тенденцію, що руйнує звичні соціальні бар'єри, в результаті чого музейна медіа-комунікація перестає бути елітарною [1, с.72]. Сучасні музейні технології пов'язані із використанням нових медіа та соціальних мереж,

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

що формують широкий спектр можливостей та засобів сучасної музейної комунікації, зокрема сайтів, віртуальних виставок, он-лайн форумів тощо.

Таким чином, необхідність пошуку нових форм взаємодії з суспільством стимулюють використання і впровадження нових технологій і методів комунікації із публікою. Застосування комунікативного підходу в музеології й музейному проектуванні дають можливість впроваджувати нові технології інтерпретації та сприйняття експозиції, використовувати нові медіа в практиці музею.

Список використаних джерел та літератури:

1. Хаттон А. Музеи и наследие: есть ли между ними реальное противоречие / А.Хаттон // Музеи мира : Музееведение. – М., 1991. – С.72-87.;
2. Cameron D. Viewpoint: The Museum as a Communications System and Implications forMuseum Education / D. Cameron // Curator, Vol. 11, 1968. – P. 33 – 40;
3. Key Concepts of Museology / [edited by André Desvallées and François Mairesse] / ICOM International Committee for Museology (ICOFOM). – Paris: Armand Colin, 2010. – Режим доступу: http://icom.museum/resources/publications-database/publication/key-concepts-of-museology/.

Верхотурова Мар'яна Андріївна
Аспірант НУ «Львівська політехніка»
Викладач НАСВ ім. Гетьмана П. Сагайдачного
Marianawerhoturova@gmail.com

АРТИЛЕРІЯ XIV–XVIII СТОЛІТТЯ ЛЬВІВСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ: ВТРАТИ КОЛЕКЦІЇ

Справжньою скарбницею історії артилерії XIV–XVIII ст. є зібрання гармат Львівського історичного музею. Зібрані пам'ятки цього виду озброєння дозволяють простежити етапи еволюції гарматного виробництва у різний час. Зібрання демонструє не тільки розвиток артилерії Середньовічного Львова, але й містить пам'ятки з інших регіонів. Детальне вивчення кожної гармати з колекції дасть змогу відкрити нові сторінки історії розвитку артилерії, поглибити знання про центри виготовлення та використання гармат в різних регіонах сучасної Західної України. Дозволить побачити етапи змін та вдосконалення різних елементів ствола та вплив цих змін на технічні характеристики зброї зі століття в століття.

Сьогодні особливої актуальності набирають дослідження, присвячені історії формування музейних колекцій. Адже достовірна інформація про те, звідки надійшов предмет до музейних фондів, може значно полегшити досліднику процес атрибуції артефакту.

Колекції зброї завжди привертають до себе особливу увагу. Вагоме місце у зібранні Львівського історичного музею сьогодні посідає колекція гармат XIV–XVIII ст. Датою зародження Львівського історичного музею вважатимемо 1893 рік. Саме тоді розпочав свою роботу Історичний музей міста Львова. Музейні фонди швидко наповнювалися. У 1926 році зібрання налічувало понад 5 тисяч предметів. Тоді гміна Львова для потреб музею придбала будинок на пл. Ринок, 4. Саме в перші десятиліття роботи в колекцію потрапили одні з найцінніших взірців артилерії XIV–XVIII ст. Це були дари окремих громадян, знахідки з різних куточків міста, гармати, передані з Музею князів Любомирських.

Під час музейної реформи 8 травня 1940 року, згідно з постановою Ради народних комісарів № 183, розпочалася велика реорганізація роботи музеїв Львова. 26 самостійних музеїв об'єднали в 5. Таким шляхом, внаслідок злиття Історичного музею міста Львова, Національного музею ім. Яна III у Львові, частково фондів Музею НТШ та кількох інших музеїв продовжив роботу музей історії, який тепер називався Львівський державний республіканський історичний музей. Колекції артилерії цих музеїв теж були об'єднані. Завдяки старанням музейних працівників вдалося зберегти більшість цінних артефактів Історичного музею м. Львова та Національного музею ім. Яна III.

Понад столітній процес формування колекції артилерії Львівського історичного музею супроводжувався не лише здобутками, але, на жаль, і втратами. Перша світова війна, Друга світова війна, радянський період… Ці сторінки історії не оминули колекцію гармат. Гармата у

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua